

Utsikt

Slitefabrikens informationsblad till närboende

Höst
2015

Fabrikchef Per Ole Morken.

DET FINNS NU ett regeringsbeslut i Natura 2000-ärendet. Det påverkar inte oss direkt, eftersom Naturvårdsverket skickade tillbaka vårt ärende till Länsstyrelsen för ytterligare kompletteringar till den 31 december. Miljöministern och statsministern var vid regeringsbeslutet tydliga med att Gotland nu har bidragit med sin del i naturskyddsfrågan, och att kalkbrytningen är fortsatt viktig för Gotland. Vi arbetar nu för en öppen process i dialog med myndigheterna, där det viktigaste är att vi får en god vetenskaplig kännedom om naturvärdena vid File Hajdar och hur naturen kan påverkas av våra aktiviteter. Vi ser fram emot att landa i en samsyn med Länsstyrelsen om ett väl avvägt naturskydd, samtidigt som Cementa ges möjlighet att fortsätta försörja Sverige med den viktiga byggråvaran cement. Enligt vår klara uppfattning stärker det omfattande inventeringsarbetet möjligheterna att bedriva en framtida kalkbrytning och samtidigt bevara viktiga naturvärden.

På fabriken är vi i ett generationsskifte med både pensionsavgångar och nyrekryteringar. Hela 28 personer kommer att anställas i år. Vi upplever oss som en attraktiv arbetsplats, och speciellt glädjande är det att så många kompetenta ungdomar från Gotland söker jobb hos oss. Under de kommande sju åren kommer 44 procent av våra anställda ha ersatts.

Under augusti snyggade vi till "kolladan" ut mot Storgatan med graffiti-konst. Jag har enbart fått positiva kommentarer, fastän jag var något osäker på hur Sliteborna skulle reagera på motivet! Detta är ett steg vidare i att förbättra Storgatan vid vår verksamhet. Nästa åtgärd blir att börja arbeta med naturstigen söder om Västra brottet. Det berättar vi mer om i ett kommande nummer av Utsikt.

Trevlig läsning! /Per Ole Morken

Krafttag mot buller

SLITEFABRIKEN HAR UNDER de senaste två åren haft förhöjda bullernivåer. Efter ett 50-tal åtgärder är det en tydlig förbättring, men än kvarstår arbete.

– Vid delar av fabriken har vi ännu inte nått i mål med att sänka bullret så att vi klarar villkoren, förklarar Håkan Lindqvist, mekanisk ingenjör vid Slitefabriken.

Produktionen drivs av tre stora fläktar vid områdets södra del och där ligger också andra centrala processdelar. Det ger en komplex ljudbild och det är svårt att bedöma vilka åtgärder som är lämpliga och vilket resultat man kan nå.

Omfattande investeringar

Cementa har exempelvis förbättrat isoleringen och bytt ut ljuddämparna.

– Vid det förra storstoppet investerade vi en miljon kronor i en ljuddämpare, vilket gav en klar sänkning av lågfrekvent buller. Vi har delvis kommit tillrätta med problemet, men samtidigt märkt att den befintliga muren inte är tillräckligt hög, eftersom ljudet tar sig förbi ovanför.

Håkan Lindqvist pekar ut var bullerskärmen ska stå.

En ny ljuddämpare vid kolverket gav en minskning av buller med 5 decibel vid källan.

Extern part mäter

Håkan Lindqvist följer utvecklingen genom egna mätningar och dessa har visat sig överensstämma med resultatet hos det externa mätningföretaget.

Länsstyrelsen har nämligen begärt att en extern part sedan i våras gör kontrollmätningar vid fabriken. Akustikern Peter Sundgren från WSP är på plats varje månad och mäter ljudet nattetid i kontrollpunkter vid bostäder söder om anläggningen.

– Utmaningen med den här typen av anläggning är att det är många olika bullerkällor. Och när en dominerande ljudkälla är dämpad kan plötsligt andra höras tydligare. Ofta arbetar man etappvis och åtgärdar källorna efter hand tills man når målsättningen, säger Peter Sundgren.

Installerar en storskalig bullerskärm

Lågfrekvent muller är svårare att dämpa än högre frekvenser; det kräver kraftigare konstruktioner.

– Visst påverkas människor av den här sortens ljud. Men det går att komma till rätta med, med kloka och tillräckliga investeringar, säger Peter Sundgren.

Cementa planerar nu för en 20 meter hög och 60 meter lång skärm förstärkt med ljuddämpande block. Planen är att ha den på plats före årsskiftet.

Håkan Lindqvist menar att det är bra att grannar reagerar och hör av sig, för det hjälper Cementa att hela tiden förbättra sig.

– Vi förstår att många reagerar på att det tar tid, men det handlar om omfattande arbeten och vi gör allt vi kan för att påskynda åtgärderna. □

LJUDNIVÅN VID CEMENTAS FABRIK

Utfall augusti 2015:	48-52 dB
Utfall 2014:	52-58 dB
Riktvärde för fabriken nattetid:	45 dB
Mål till årsskiftet 2015/16:	45 dB

Vad är egentligen ljud?

LJUD FINNS STÄNDIGT i vår omgivning och det kan förklaras som tryckförändringar i luften. När en ljudkälla sätter de närmaste luftpartiklarna i rörelse uppstår en vågrörelse som uppfattas som ljud av örat.

Vid mätning av ljudstyrka använder man instrument som efterliknar ett öras varierande känslighet för ljud med olika tonsammansättning. Det kallas A-vägd ljudnivå, enheten är dB(A). Ljudet från bullerkällor förändras ofta under en viss tidsperiod. Därför mäter man medelvärdet, den ekvivalenta ljudnivån, under perioden.

EXEMPEL PÅ LJUDNIVÅN I OLIKA SITUATIONER:

I sovrummet på natten, 20–30 dB: Ventilation eller trafik utanför fönstret. Motsvarar sus i en tyst skog.

På bibliotek och kontor, 40 dB: Bakgrundsljud, lågmält tal, ljud av skor och tangentbord.

Ett samtal vänner emellan, 60 dB: Två personer som samtalar lugnt och stilla.

Tung trafik, 80 dB: Bredvid en tungt trafikerad väg.

Rockkonsert, 110 dB: Ligger mycket nära det som är tillåtet från Socialstyrelsen (max 115 dB).

Hur är det att arbeta på Cementa?

Fabriken anställer löpande nya medarbetare. Vi har träffat några av dem.

Annika Ljunggren, Driftoperatör

Efter många år som lastmaskinist i brottet hos en annan arbetsgivare har jag nu kommit till Cementa. Jag trivs jättebra, människorna är trevliga och företaget månar verkligen om sina anställda. Inom skiftlaget har vi blivit som en familj, alla ställer upp och hjälper varandra när det behövs.

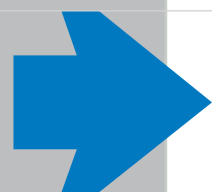
Christian Stenberg, Maskinanalytiker, förebyggande underhåll

Mitt jobb är både roligt och väldigt varierande, och det finns goda möjligheter att utvecklas här på Cementa. Det pågående generationsskiftet innebär att många kunniga personer slutar och jag försöker nu snappa upp så mycket viktig kunskap som möjligt från dem.

Robert Andersson, Sprängtekniker, gruvan

Jag har arbetat här under tre somrar och har nu fått en lärlingtjänst. Jag kör lastmaskiner och bormaskin där man manövrerar riggen från en hytt. Jag har fått chans att lära mig mycket nytt. Vi är ett glatt gäng och det är kul att åka till jobbet!

Cement med bra miljöprofil

I TAKT MED EN STÖRRE miljömedvetenhet efterfrågas också mer miljöanpassade cementprodukter. Nya Multicem är en variant på den etablerade kalkcementen som används för markstabilisering.

Multicem används för att öka stabiliteten i marken, minska sättningar och förstärka jorden vid väg- och järnvägsbanker, slänter och vattenledningar.

I stället för bränd kalk tillsätts här en bi-produkt som bildats vid cementtillverkningen (cementugnstoft). Fördelarna med Multicem är att koldioxidutsläppen är cirka 500 kilo lägre per ton färdig produkt jämfört med kalkcement, eftersom man vid tillverkningen används mindre jungfruliga material.

Består till hälften av cement

Sedan i våras tillverkas Multicem vid Slitefabriken. Blandningen består till hälften av cement och till hälften av cementugnstoft.

Stoftet transporteras via en blåsledning upp i en nyst installerad silo och tappas därefter

ut och vägs i mindre mängder för att vid sammanblandningen med cement få den rätta mixen. Den färdiga blandningen lagras i en silo i hamnen innan utlastningen.

Stort efterfrågan bland kunder

Intresset från den svenska marknaden har

varit mycket stort sedan Multicem släpptes i våras eftersom den har hög prestanda till ett bra pris. Den ligger också bra i tiden för kommande stora infrastrukturprojekt. Under september startades den fullskaliga produktionen.

– Tidigare har vi transporterat cementugnstoftet till vår systerfabrik i Norge som kunnat ta hand om det. Det känns riktigt bra att vi nu själva kan använda materialet i en produkt som efterfrågas och som ger lägre koldioxidavtryck, samtidigt som vi sparar in på transporter, säger projektledaren Gabriel Dehlin. □

Gabriel Dehlin ansvarar för de tekniska installationerna inför produktionsstarten av Multicem. Den vita silon i bakgrunden innehåller cementugnstoft.

Två stora vågar har köpts in för att väga och skapa den rätta innehållsmixen i Multicem.

Kartlägger naturen på norra Gotland

FRÅN VÅR TILL HÖST har naturexpeter noggrant studerat hela området runt File Hajdar, Hejnum Hällar och Forsviden. Kunskapen behövs i diskussionen om en eventuell Natura 2000-utökning vid File Hajdar. Cementa menar att fortsatt brytning av kalksten är möjlig parallellt med bevarande av värdefull natur.

– Vi arbetar oss systematiskt igenom hela området, med en stor palett av metoder för att täcka varje del, förklarar Sofia Lund (bilden till höger), biolog på Enejärn Natur som ansvarar för inventeringarna.

Erfarna biologer

De har studerat fågel under gryningstimarna vid fyra olika perioder, och de har sökt efter rödlistade arter av både växter och djur. Flera av de biologer som arbetat med inventeringen har lång erfarenhet och gedigna kunskaper om över 5 000 olika arter.

Naturtyper enligt Natura 2000

Med håvar har de fångat in bin som artbestämts. En specialutformad dammsugare har använts till att samla in skalbaggar som lever på en viss typ av blommor. Död tall som ligger i området kan hysa en stor mängd skalbaggar som bor under veden, och de har därför lyft på barken för att titta efter spår.

En annan del i uppdraget var att kartlägga naturtyper som enligt Natura 2000-systemet beskrivs som exempelvis rikkärr, kalkgräsmarker och alvar. Den sista etappen är inriktad på svamp.

Resultat färdigt till hösten

Under hösten sammanställs det färdiga resultatet.

– Norra Gotland har som många känner till en fantastisk natur. Vi har i det stora undersökningsområdet på 3 000 hektar precis som väntat hittat en del områden med hög täthet av höga naturvärden och rödlistade arter, säger Sofia Lund, och fortsätter:

– Dessa arter och naturvärden finns med största sannolikhet på fler platser på ön, men vi har i uppdraget fokuserat på det riksintresse för naturvård som finns här.

Mer djupgående arbete än vanligt

Insatsen på Gotland är mycket mer djupgående än deras vanliga uppdrag inför exploateringsarbeten.

– Vårt mål är att skapa ett riktigt gediget kunskapsunderlag för att se åt vilket håll det skulle vara lämpligt att utvidga kalkstenstakten i framtiden. □

Muren fick färg

I SAMBAND MED DEN årliga konstveckan, Gotland Art Week, upplät Cementa en 47 meter lång och sex meter hög mur vid fabriksområdet. Sex graffiti-konstnärer gav sig på väggen och arbetade utifrån det gemensamma temat rymden.

– Idén med graffiti-målning kom ursprungligen från en boende i Slite och jag nappade direkt. Vi är jättenöjda med slutresultatet och vi får se om motivet kommer att bytas ut nästa år eller om vi behåller det ytterligare ett år, säger Per Ole Morken, fabrikschef.

Han är ny miljöingenjör

I juni började Jon Hallgren som miljöingenjör vid Slitefabriken. Han arbetar tillsammans med miljöchefen Kerstin Nyberg.

Jon Hallgren blev nyligen klar med studier: en kandidatexamen i ekologi vid Umeå universitet och en master i miljövetenskap vid SLU. Han kommer ursprungligen från Vägumme norr om Slite, och efter sommarjobb på labbet och en nära vän som alltid talat gott om företaget kändes Cementa som ett naturligt val.

– Det har varit en rivstart för mig och jag arbetar med många intressanta frågor, till exempel Natura 2000-ärendet, kontakt med länsstyrelse och kommun i bland annat vattenfrågor, interna miljöaspekter och miljörapportering.

I samklang med omvärlden

Han betonar hur roligt det är att arbeta inom en industri; det är som ett "minisamhälle" där man verkligen kan göra skillnad och se förbättringar, samtidigt som det måste ske i samklang med omvärlden.

– Cementindustrin har helt klart inneboende utmaningar på miljöområdet.

För att hitta små skalbaggar som lever på rödlistade blommor, används en sorts dammsugare.

Cementa arbetar på ett miljöanpassat sätt med målsättningen att industri, människor och naturvärden ska samexistera i ett hållbart samhälle i en levande bygd. Vår policy är att ha en öppen dialog med kringboende och myndigheter. Välkommen att kontakta oss med synpunkter och frågor!

UTSIKT

Adress: Skolgatan 6, Box 102, 624 22 Slite
Telefon: 0498-28 11 44 eller 0490-28 10 00
E-post: info@cementa.se
Webb: www.cementa.se, Facebook/cementaab
Tryck: Exaktaprinting

CEMENTA
HEIDELBERGCEMENT Group